

ТЕОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТІВ

Викладач: кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політології Лепська Наталія Володимирівна

Кафедра: політології, IV корпус, ауд. 310

E-mail: lepskanv@gmail.com

Телефон: (061) 289-12-74 (кафедра), 289-41-04 (деканат)

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення), Telegram

Освітня програма, рівень вищої освіти:		Політологія Бакалавр					
Статус дисципліни:		Нормативна					
Кредити ECTS	4	Навч. рік:	2023-24	Рік навчання	3	Тижні	14
Кількість годин	90	Кількість змістових модулів¹	4	Лекційні заняття – 28 Практичні заняття – 28 Самостійна робота – 34			
Вид контролю:		Іспит					
Посилання на курс в Moodle			https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1976				
Консультації: особисті – п'ятниця, з 11:00 до 13:00, IV корпус, ауд. 310; дистанційні – Zoom, за попередньою домовленістю Запис на консультації: lepskanv@gmail.com							

ОПИС КУРСУ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Теорія політичних конфліктів» є формування у здобувачів системи знань про основні поняття і закономірності політичної конфліктології, сучасні уявлення про політичний конфлікт, його рівні та різновиди, роль та значущість у розвитку суспільства, держави та й загалом світової політики; вироблення компетентностей з управління політичними конфліктами та формування культури діалогу.

Для реалізації поставленої мети в процесі викладання курсу вирішуються такі **завдання**:

- визначення статусу і предметної сфери теорії політичних конфліктів в системі політологічного знання;
- ознайомлення з основними напрямками наукових досліджень політичних конфліктів;
- розкриття сутності конфлікту як соціального феномену та з'ясування специфіки політичного конфлікту;
- з'ясування причинно-наслідкових механізмів та взаємовпливу політичних конфліктів, національної безпеки та суспільного розвитку;
- розгляд чинників впливу на формування та перебіг конфліктного процесу;
- військово-силовий, комунікативний, психологічний, політико-правовий, геополітичний тощо виміри політичних конфліктів;
- з'ясування проблематики суб'єктності в політичних конфліктах, типології та ієрархії їхніх учасників;
- виявлення специфіки етнічних та міжнародних конфліктів;
- розгляд основних способів управління та врегулювання політичних конфліктів;
- розгляд технологій переговорів та медіації в управлінні конфліктами.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У разі успішного завершення курсу «Теорія політичних конфліктів» студенти будуть:

¹ 1 змістовий модуль = 15 годин (0,5 кредита ECTS)

знати:

- категорійно-понятійний апарат, теоретичні засади і методологію політичної конфліктології;
- сутність, природу, особливості, форми та вияви політичних/зовнішньополітичних конфліктів і криз в контексті їхнього впливу на безпеку особистості/суспільства/держави та реалізацію політики безпеки;
- структурні, функціональні та динамічні аспекти політичних конфліктів, стадії їхнього розгортання;
- чинники (об'єктивні та суб'єктивні, внутрішні та зовнішні) впливу на перебіг політичних конфліктів;
- способи аналізу, діагностики та шляхи попередження політичних конфліктів;
- особливості міжнародних та етнічних конфліктів на прикладі конкретних кейсів;
- нормативне, інституційне та ресурсне забезпечення управління політичними конфліктами;
- способи, технології та інструменти реагування та впливу на конфлікти як один з механізмів підтримання суспільно-політичного/міжнародного порядку і забезпечення безпеки.
- способи управління та врегулювання політичних конфліктів;

вміти:

- використовувати теоретичний матеріал щодо аналізу сучасних політичних конфліктів;
- аналізувати основні чинники, що впливають на формування та перебіг політичних конфліктів;
- володіти навичками виявлення і аналітичного осмислення (до/пост)конфліктної ситуації на мікро-, мезо- та макрорівні політики;
- прогнозувати подальший розвиток певного кейсу політичного конфлікту;
- здійснювати аналіз кейсів політичних конфліктів в Україні (в ретроспективі, сучасний стан, прогностичні сценарні моделі);
- володіти навичками порівняльного аналізу генези, перебігу, ескалації та врегулювання політичних конфліктів;
- приймати правильні рішення, пропонувати оптимальні варіанти виходу з кризових конфліктних ситуацій;
- свідомо та відповідально застосовувати технології управління політичними конфліктами, техніки медіації та переговорних практик.

Змістове наповнення курсу, що викладається на лекційних і семінарських заняттях та засвоюється здобувачами освіти під час самостійної роботи, забезпечує набуття **компетентностей:**

РН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.

РН08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично- дослідницький апарат сучасної політичної науки.

РН07. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення

РН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

СК09. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефхівців

ЗК05. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК08. Здатність до письмової й усної комунікації рідною мовою, знання іноземних мов.

Програмні результати навчання:

РН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.

РН08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично- дослідницький апарат сучасної політичної науки.

РН07. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення

РН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

РН11. Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

РН 16. Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.

РН02. Вільно спілкуватися державною та однією з іноземних мов усно і письмово у професійній діяльності.

ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Презентації лекцій, плани семінарських занять, література, методичні рекомендації до виконання індивідуальних дослідницьких завдань та групових творчих проєктів розміщені на платформі Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1976>

КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ

Поточні контрольні заходи

Обов'язкові види роботи:

Усне опитування (тах 2) за розгорнутою відповіддю на семінарі (одне питання за планом семінару) і обговорення наукових монографій та інших публікацій (статей, досліджень, звітів тощо) в галузі геополітики.

Практичне завдання (тах 7 або 9 залежно від модулю) полягає у виконанні завдань, які закріплюють здобуті знання та навички; опис завдань наданий у відповідних секціях на платформі Moodle.

Додаткові види роботи (пропонуються студентам для підвищення балів під час вивчення курсу)

Письмове завдання у вигляді реферату або аргументативного есе (тах 4 бали) виконується за бажанням студента. Темі рефератів та есе на вибір студента зазначені у планах семінарських завдань або визначаються студентом за узгодженням з викладачем.

Реферат передбачає реферування (себто, стислий переказ основних положень, дотичних до теми) двох актуальних (опублікованих не раніше ніж за 5 років та таких, що мають високий індекс цитування) наукових статей, опублікованих у зарубіжних фахових виданнях мовою, яку вивчає студент. Обсяг реферату – до 5000 знаків. Пряме цитування реферованих джерел заборонене.

Перелік реферованих джерел оформлюється за зразком:

https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php?file=/245395/mod_resource/content/1/prikladi_oformlen_literatur.pdf

Аргументоване есе (Standard Argumentative Essay) складається з таких структурних елементів:

- вступу, де студент декларує власну точку зору на проблему, поставлену у заголовку есе;
- щонайменше трьох аргументів на користь власної точки зору, структурованих за принципом SEXI (Statement-Explanation-Example-Importance/Impact).
- висновку, де попередні результати синтезуються та інтегруються у більш глобальний контекст.

Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до етосу (спільних цінностей, поглядів, знань) та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаних текстів, правильно обрати інтонацію спілкування з читачем.

Тестування передбачається за підсумками вивчення матеріалу кожного зі змістових модулів та складається передусім з питань на знання термінів та основоположних аспектів кожної з тем дисципліни.

Підсумкові контрольні заходи:

Усна відповідь на іспиті (тах 20 балів) передбачає розгорнуте висвітлення трьох питань: 2 теоретичних (тах по 9 балів) та докладного розкриття змісту певного поняття з дисципліни (тах 2 бали). Перелік питань до іспиту див. на відповідній сторінці у Moodle секції «Підсумковий контроль».

***Підсумковий практичний контроль** – індивідуальне дослідницьке завдання (тах 20 балів) – підготовка, презентація і захист дослідницько-пошукової роботи, яка передбачає аналіз кейсів внутрішніх конфліктів, що мали міжнародний вимір, та міждержавних конфліктів (за схемою: опис конфлікту (причини, контекст, ключові події, сучасний стан), особливості ходу конфлікту, особливості врегулювання конфлікту та його наслідки) у: Північній Ірландії; Хорватії; Боснії та Герцеговині; Косово; Грузії; Придністров'ї; Кашмірі; Кореї; Конго тощо. Такий вид роботи підсумовує і демонструє рівень засвоєних студентами знань з курсу «Теорія політичних конфліктів». Більш докладно вимоги щодо індивідуального завдання представлені у відповідній секції на платформі MOODLE. Результати ІДЗ можуть стати основою для доповідей на студентських науково-практичних конференціях та для підготовки і публікації тез/статей.*

***Захист індивідуального дослідницького завдання:** презентація і обговорення робіт відбувається на двох останніх заняттях. Публічний захист є обов'язковою вимогою для зарахування результатів за даним типом робіт. Індивідуальне дослідницьке завдання є складовою екзаменаційної оцінки.*

***Вимоги до індивідуального дослідницького завдання:** Докладно рекомендації та пояснення щодо процедури розміщено на платформі Moodle у секції «Індивідуальне завдання». ІДЗ (текст та презентація) обов'язково подаються для перевірки на платформі Moodle у секції «Індивідуальне завдання».*

***Форма звітності:** ІДЗ потрібно оформити у друкованому вигляді відповідно до чинних вимог; орієнтовний обсяг – 20 сторінок А4, Times New Roman, 14 pt, 1,5 інтервал. Презентації (відповідно до тексту роботи) мають бути підготовлені в Power Point або Prezi форматах, не менше 15 слайдів.*

Критерії оцінювання індивідуального дослідницького завдання:

1) завдання виконано згідно з вимогами та наданими рекомендаціями щодо розробки ІДЗ, без стилістичних, орфографічних і граматичних помилок, використана ґрунтовна фактологічна інформація та джерельна база, представлена авторська позиція, висновки роботи чітко аргументовані, презентація відповідає змісту роботи, логічно та точно ілюструє її – 20-17 балів; 2) завдання виконано частково, аналіз розроблений фрагментарно, не достатньо фактографічно і аналітично обґрунтовані висновки, джерельна база має статистично-довідковий характер, робота виконана з помилками, презентація не відображає зміст роботи в повному обсязі, частково ілюструє його – 16-13 балів; 3) надана переважно статистична інформація, порівняльний аналіз має поверховий характер, висновки непереконливі за своїм змістом, робота виконана з великою кількістю помилок, презентація не відповідає змісту роботи / дуже стисла – 12-8 балів; 4) надана лише статистична інформація, порівняльний аналіз відсутній, висновки примітивні за своїм змістом, робота виконана з великою кількістю помилок, презентація взагалі відсутня – 7-0 балів.

Контрольний захід	Термін виконання	% від загальної оцінки
Поточний контроль (тах 60%)		

**ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА
УПРАВЛІННЯ**

Змістовий модуль 1	Вид теоретичного завдання: опитування	семінар 1, 2, 3, 4 тиждень 1, 2, 3, 4	8
	Вид практичного завдання: аналіз сюжету х/ф з точки зору динаміки ескалації конфлікту, інтервенцій та поведінки конфліктантів (за посиланнями на платформі Moodle дисципліни)	семінар 3 тиждень 3	7
Змістовий модуль 2	Вид теоретичного завдання: опитування	семінар 5, 6, 7 тиждень 5, 6, 7	6
	Вид практичного завдання: аналіз відео про процедуру медіації відповідно до її структури, ролі учасників конфлікту та медіатора, технік медіації, завершення медіаторного процесу (за посиланнями на платформі Moodle дисципліни)	семінар 7 тиждень 7	9
Змістовий модуль 3	Вид теоретичного завдання: опитування та обговорення монографій (або інших публікацій) за темами семінару	семінар 8, 9, 10, 11 тиждень 8, 9, 10, 11	8
	Вид практичного завдання: аналітичний огляд будь-якого внутрішньополітичного конфлікту (у вигляді презентації)	семінар 9 тиждень 9	7
Змістовий модуль 4	Вид теоретичного завдання: опитування та обговорення монографій (або інших публікацій) за темами семінару	Семінар 12, 13, 14 тиждень 11, 13, 14	6
	Вид практичного завдання: проаналізувати х/ф (рекомендований викладачем) з точки зору застосування технологій медіації у врегулюванні міжнародного конфлікту (за посиланнями на платформі Moodle дисципліни)	семінар 13 тиждень 13	9
Підсумковий контроль (max 40%)			
Підсумкове теоретичне завдання: екзамен			20
Підсумкове практичне завдання: захист індивідуального дослідницького завдання		тиждень 14	20
Разом			100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

РОЗКЛАД КУРСУ ЗА ТЕМАМИ І КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Тиждень і вид заняття	Тема заняття	Контрольне завдання	Кількість балів
<i>Змістовий модуль 1</i>			
<p>Тиждень 1 Лекція 1</p>	Вступ до курсу. Конфліктологія як наука та мистецтво. Генеза наукової думки щодо вивчення сутності конфлікту		
Семінар 1	Конфлікт як соціальне явище	Усна відповідь на семінарі. Обговорення питань: Сутність конфлікту як соціального явища. Наукові визначення конфліктів. Функції (негативні та позитивні) конфлікту. Функціональний і дисфункціональний конфлікт. Класифікація конфліктних явищ. Типологія конфліктів за різними способами систематизації. Психічна діяльність у конфлікті. Ознаки конфлікту. Типи діагностики конфлікту. Динамічні характеристики конфлікту. Структура конфлікту	2
<p>Тиждень 2 Лекція 2</p>	Динаміка ескалації конфлікту		
Семінар 2	Динаміка ескалації конфлікту	Усна відповідь на семінарському занятті, участь у дискусії з питань факторів визначення ситуації як конфліктної. Необхідні і достатні умови виникнення конфлікту. Модель процесу конфлікту за його динамікою. Циклічність фаз конфлікту. Співвідношення фаз і етапів конфлікту в залежності від можливості його вирішення. Стадії розвитку конфлікту	2
<p>Тиждень 3,4 Лекція 3</p>	Стратегії, тактики та стилі поведінки учасників конфлікту		
Семінари 3,4	Стратегії, тактики та стилі поведінки учасників конфлікту	Усна відповідь на семінарському занятті, участь в обговоренні конфліктної взаємодії, мотивів і цілей учасників взаємодії Психологічний вплив і різновиди	2 2

	<i>Практичне завдання 1</i>	психологічного протистояння впливу. Маніпулятивний елемент у перебігу конфлікту. Агресивний стиль поведінки у конфлікті, різновиди агресії. Техніки «боротьби» з маніпулятивними впливами та агресією у конфлікті	7
Змістовий модуль 2			
Тиждень 4 Лекція 4	Інтервенції у роботі з конфліктом Геополітична експансія		
Тиждень 5 Лекція 5 Семінар 5	Моделі стратегії роботи з конфліктом Управління конфліктом	Усна відповідь на семінарському занятті, участь в обговоренні питань: Внутрішні і зовнішні аспекти управління конфліктами. Процес діагностики конфлікту. Картографічний аналіз конфлікту. Зміст процесу управління конфліктами (прогнозування, попередження і стимулювання, регулювання, вирішення). Способи урегулювання конфліктів	2
Тиждень 6 Лекція 6 Семінар 5	Медіація як класичне посередництво у вирішенні конфлікту Медіація як класичне посередництво у вирішенні конфлікту	Усна відповідь на семінарському занятті, участь в обговоренні питань: Принципи медіації у конфліктах та переговорах. Суб'єкти медіації. Ефективність медіації: «за» та «проти». Межі застосування: коли медіація може бути ефективною. Критерії ефективності медіації. Кількісні та якісні порівняльні дослідження у медіації. Медіатор як професіонал у вирішенні конфлікту. Особистісні якості медіатора.	2
Тиждень 7 Лекція 7 Семінар 7	Культура діалогу та переговорні технології в управлінні конфліктом Культура діалогу та	Усна відповідь на семінарському	2

	<p>переговорні технології в управлінні конфліктом</p> <p><i>Практичне завдання 2</i></p>	<p>занятті, участь в обговоренні питань: Сутність культури діалогу та її значущість у профілактиці, запобіганні та вирішенні конфліктів. Теорія і практика ненасильницького спілкування М. Розенберга. Історія зародження переговорів. Основні підходи на визначення та класифікацію переговорів. Школи та стилі ведення переговорів (гарвардська, німецько-австрійська, британсько-голандська, японська, «кремлівська»), формування української школи переговорів та специфіка підходів. Закономірності ведення переговорів. Переговорний процес: визначення та структура. Підготовка до переговорів. Ведення переговорів. Прийоми і техніки переговорів. Маніпуляції під час переговорів та протидія їм.</p> <p>Аналіз відео про процедуру медіації відповідно до її структури, ролі учасників конфлікту та медіатора, технік медіації, завершення медіаторного процесу</p>	<p>9</p>
Змістовий модуль 3			
<p>Тиждень 8 Лекція 8</p> <p>Семінар 8</p>	<p>Політична конфліктологія як наука про боротьбу за владу. Сутність політичного конфлікту</p> <p>Причини виникнення політичних конфліктів</p>	<p>Усна відповідь на семінарському занятті з питань: Основні наукові школи та підходи до вирішення політичних конфліктів. Причини виникнення внутрішньо-державних політичних конфліктів. Політичні конфлікти в авторитарних та демократичних режимах. Право і закон у тоталітарному і демократичному суспільстві. Конфлікт між владою і суспільством як форма закріплення і розширення правопорядку. Конфлікт при виробленні владних рішень як основа функціонування управлінської системи.</p>	<p>2</p>
<p>Тиждень 9 Лекція 9</p>	<p>Проблема (не)насильницьких дій у врегулюванні та вирішенні політичних конфліктів</p>		

**ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА
УПРАВЛІННЯ**

Семінар 9	<p>Проблема (не)насильницьких дій у врегулюванні та вирішенні політичних конфліктів</p> <p><i>Практичне завдання 3</i></p>	<p>Усна відповідь на семінарському занятті, обговорення питань: Принципи вирішення політичних конфліктів. Методи і методики вирішення політичних конфліктів. Роль мас-медіа у врегулюванні політичних конфліктів. Насильницькі та ненасильницькі засоби впливу та примусу в суспільно-політичному житті. Основні підходи до врегулювання політичних конфліктів: морально-правовий (нормативний), силовий, реалістичний, ідеалістичний, інтегративний. Силовий ресурс у вирішенні політичного конфлікту</p> <p>Аналітичний огляд будь-якого внутрішньополітичного конфлікту (у вигляді презентації)</p>	<p>2</p> <p>7</p>
<p>Тиждень 10, 11</p> <p>Лекція 10</p> <p>Семінар 10,11</p>	<p>Міжкультурні, міжетнічні та релігійні конфлікти</p> <p>Міжкультурні, міжетнічні та релігійні конфлікти</p>	<p>Усна відповідь на семінарському занятті, дискусія з питань: Конфлікт культур як конфлікт картин світу. «Діагностика ворога». Національне самолюбство і національна ворожнеча. Крайній (войовничий) націоналізм і закрите суспільство. Міжнаціональна ворожнеча «на відстані». Образ ворога. Культурне неспівпадіння як причина міжкультурних конфліктів. Теорія міжцивілізаційних конфліктів С.Гантінгтона. Конфлікт між західною і східною цивілізаціями. Підтримка урядом держави розширення культурних можливостей нації. Договірний процес при міжкультурному конфлікті. Специфіка міжетнічних конфліктів.</p>	<p>2</p> <p>2</p>
<i>Змістовий модуль 4</i>			
<p>Тиждень 11</p> <p>Лекція 11</p>	<p>Міжнародний конфлікт як предмет вивчення політичної конфліктології</p>		
<p>Тиждень 12</p> <p>Лекція 12</p>	<p>Війна як різновид міжнародного конфлікту (ч.1)</p>		

Семінар 12	Війна як різновид міжнародного конфлікту	Усна відповідь на семінарському занятті, участь в обговоренні питань: Причини війн у ХХ та ХХІ століттях. Традиційні класичні та сучасні війни. Стратегічна логіка війни і миру. Мова війни. Розуміння категорії «мир». Концепція «ціни війни». Специфіка політичних конфліктів у біполярний та постбіполярний період світової політики. Зміна характеру політичних конфліктів міжнародного значення. Феномен «холодної війни» в контексті міжнародного конфлікту.	2
<p>Тиждень 13 Лекція 13</p> <p>Семінар 13</p>	<p>Стратегії попередження та методи врегулювання міжнародних конфліктів. Постконфліктне будівництво (ч.1)</p> <p>Війна як різновид міжнародного конфлікту (ч.2)</p> <p><i>Практичне завдання 4</i></p>	<p>Усна відповідь на семінарському занятті, участь в обговоренні питань: Інформаційна війна як форма протиборства сторін. Причини виникнення, принципи та логіка інформаційних війн. Програма інформаційної війни і основні принципи менеджменту інформаційних війн. Інформаційна зброя. Об'єкти інформаційних впливів. Інформаційне протиборство у світовій політиці на стратегічному рівні.</p> <p>Проаналізувати х/ф (рекомендований викладачем) з точки зору застосування технологій медіації у врегулюванні міжнародного конфлікту</p>	<p>2</p> <p>9</p>
<p>Тиждень 14 Лекція 14</p> <p>Семінар 14</p>	<p>Стратегії попередження та методи врегулювання міжнародних конфліктів. Постконфліктне будівництво (ч.2)</p> <p>Стратегії попередження та методи врегулювання міжнародних конфліктів. Постконфліктне будівництво</p>	Усна відповідь на семінарському занятті, участь в обговоренні питань: Силкові та несилкові стратегії управління конфліктами. Стратегії попередження і запобігання конфліктам превентивні стратегії) як запобіжна діяльність, спрямована уникнення ескалації та насилля. Превентивна дипломатія –	2

		зусилля третіх сторін з попередження ескалації міжнародних конфліктів запобігання суперечок між сторонами; запобігання переростання їх у відкритий конфлікт, обмеження конфліктів). Різновиди превентивної дипломатії. Загальні чинники успішного врегулювання міжнародних конфліктів. Типологія завершення міжнародних конфліктів	
--	--	---	--

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Кіянка І. Б. Політична конфліктологія : навчальний посібник. Львів : Новий світ-2000, 2020. 96 с.
2. Петрінко В. С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці : навчальний посібник. Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с
3. Яхно Т. П., Куревіна І. О. Конфліктологія та теорія переговорів. К : ЦУЛ. 2021. 168 с.

ДОДАТКОВІ ДЖЕРЕЛА:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Академвидав, 2004. 344 с.
2. Білецька Ю. В. Конфліктогенні особливості діяльності окремих політичних інститутів в Україні. *Вісник Львівського університету: філософсько-політологічні студії : зб. наук. пр.* Львів, 2015. Вип. 6. С. 172-180.
3. Білецька Ю. В. Правові шляхи врегулювання політичних конфліктів. *Слов'янський вісник : зб. наук. пр.* Рівне, 2014. № 21. С. 15-23.
4. Білецька Ю. В. Способи врегулювання національних політичних конфліктів. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету. Науки: економіка, політологія, історія.* 2014. № 10. С. 176-187.
5. Богомаз К. Ю. Логіка у практиці конфліктів і суперечки : посіб. для студ. ВНЗ. Дніпропетровськ : ДДТУ, 2005. 282 с.
6. Гіршик А. М. Конфлікти: структура, ескалація, залагодження : навч. посібник. Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. 175 с.
7. Грабовська С., Равчина Т. Конфлікти без насильства. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2001. 246 с.
8. Завгородня Ю. В. Політичний конфлікт та політична криза: теоретичний аналіз. *Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. / гол. ред. С. В. Ківалов ; відп. за вип. Л. І. Кормич.* Одеса : Фенікс, 2016. Вип. 57. С. 38-49.
9. Завгородня Ю. В. Роль інституту президента у вирішенні політичного конфлікту. *Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку держави та права в умовах інтеграції : матер. міжнар. наук.-практ. конф.* Одеса : Юридична література, 2016. С. 218 – 221.
10. Завгородня Ю. В. Роль переговорного процесу у вирішенні політичних конфліктів в Україні. *Традиції і новації юридичної науки: минуле, сучасність, майбутнє : матер. міжнар. наук.-практ. конф.* Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2017. С. 223 – 225.
11. Кеннеді Г. Домовлятися завжди. Як досягати максимуму в будь-яких переговорах / пер. з англ. Т. Микитюк. Харків : Книжковий Клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2016. 336 с.
12. Конфліктологія: загальна та юридична : підручник / Л. М. Герасіна, М. П. Требін, О. М. Сахань, В. Д. Воднік ; за заг. ред. Л. М. Герасіної. Харків : Право, 2021. 224 с.

13. Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. Дипломатія: кібербезпека та шляхетність переговорів. К : Ліра-К. 2021. 222с.
14. Лєко Б., Чуйко Г. Медіація : підручник. Чернівці : Книги –XXI, 2014. 520 с.
15. Лєпський М. А. Соціологія медіації та миротворення : до питання про загальну теорію медіації : монографія. Запоріжжя : ЦНСД, 2023. 156 с.
16. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / колектив авторів ; заг. ред. Н. Крестовська, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 451 с.
17. Орбан-Лємбрик Л. Е. Соціальна психологія. Київ : Академвидав, 2003. 448 с.
18. Пірен М. І. Конфліктологія : підручник. Київ : МАУП, 2003. 360 с.
19. Примуш М. В. Конфліктологія : навчальний посібник. Київ : ВД «Професіонал», 2006. 288 с.
20. Скібіцька Л. І. Конфліктологія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 384 с.
21. Снайдер Тімоті. Шлях до несвободи: Росія, Європа, Америка / перекл. з англ. Г. Герасим. Львів : Човен, 2020. 392 с.
22. Тихомирова Є. Б., Постоловський С. Р. Конфліктологія та теорія переговорів : підручник. Рівне : Перспектива, 2007. 389 с.
23. Цюрупа М. В. Основи конфліктології та теорії переговорів : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2004. 172 с.
24. Хаас Р. Розхитаний світ. Зовнішня політика Америки і криза старого ладу / пер. з англ. М. Климчук. Київ : Основи, 2019. 376.
25. Фергюсон Ніл. Площі та вежі: Соціальні зв'язки від масонів до фейсбуку. Київ : Наш формат, 2022. 552 с.
26. Шапіро Бен. Як зруйнувати Америку за три прості кроки / пер. з англ. Г. Шпак. Київ : Наш Формат, 2021. 240 с.
27. Davies William. Nervous States: Democracy and the Decline of Reason. W. W. Norton & Company, 2018. 272 p.
28. Joseph S. Nye. Soft Power and Great-Power Competition. Shifting Sands in the Balance of Power Between the United States and China. Cambridge, MA, USA Springer, 2023. 187 p.

Інформаційні ресурси

1. Бєльська Т. Інформаційно-психологічна війна як спосіб впливу на громадянське суспільство та державну політику держави. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління.* 2014. № 1. С. 49–56. URL: <http://nuczu.edu.ua/sciencearchive/PublicAdministration/vol1/49-56.pdf>
2. Брайс Дж. Природа общественного мнения. Ун-т Дж. Вашингтона, 2000. URL: www.nscs.ru/docs/Dz.Brais_Priroda_obs.mnenia.doc
3. Буслєнко В. Конфліктний характер взаємовідносин між владою та опозицією в Україні: причини та політичні наслідки. *Studia Politologica Ucraino-Polona.* 2015. Вип. 5. URL: file:///C:/Users/1/Downloads/Spup_2015_5_9.pdf
4. Зовнішня політика у постбіполярному світі (Аналіз. Проблеми. Прогнози) : моногр. / наук. ред. д. іст. наук, проф. С. С. Трояна. Київ, 2014. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi47/0037914.pdf>
5. Конфліктологія : навчальний посібник / Хапілова В.П. Запоріжжя : ЗНУ, 2010. 280 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/metodychky/2011/03/0010015.pdf>
6. Нагаєв В. М. Конфліктологія : курс лекцій. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Ubeyvolk/0008959.pdf>
7. Орлянський В. С. Конфліктологія : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2007. URL: <http://www.culonline.com.ua/index.php?newsid=109>

8. Скібіцька Л. І. Конфліктологія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 384 с. URL: <http://www.culonline.com.ua/index.php?newsid=398>
9. Тихомирова Є. Б. Конфліктологія та теорія переговорів : підручник. Рівне : Перспектива, 2007. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Ubeyvolk/0008960.pdf>
10. Українська академія медіації. URL: <https://mediation.ua/>
11. Хапілова В. П. Конфліктологія : методичні рекомендації до підготовки та проведення семінарських занять для магістрів факультету соціології та управління спеціальності „Соціальна робота”. Запоріжжя : ЗНУ, 2007. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/metodychky/2008/12/konfliktologie.pdf>; <http://ebooks.znu.edu.ua/files/metodychky/2007/4kvartal/konfliktologija.pdf>
12. Яхно Т. П. Конфліктологія та теорія переговорів : навчальний посібник. Рекомендовано МОНМС України. Київ : Центр учбової літератури, 2012. URL: http://culonline.com.ua/Books/Konfliktologiya_Yahno2012.pdf#toolbar=0
13. The Program on Negotiation (PON) Harvard Law School, Harvard University. URL: <https://www.pon.harvard.edu/teaching-materials-publications/>
14. Mediation in Germany URL: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=cce08f79-a8c8-43a3-9da0-f0dc861fc2bb>

РЕГУЛЯЦІЇ І ПОЛІТИКИ КУРСУ²

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності

Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення UniCheck. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перепарафразування

² Тут зазначається все, що важливо для курсу: наприклад, умови допуску до лабораторій, реактивів і т.д. Викладач сам вирішує, що треба знати студенту для успішного проходження курсу!

чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело. Приклади оформлення цитувань див. на Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=103857>
Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу).

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем.

Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел:

Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Цифрова повнотекстова база даних англomовної наукової періодики JSTOR: <https://www.jstor.org/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle.

Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, коди доступу до сесій у Zoom та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам».

Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу ngml@ukr.net. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2023-2024 рр.

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2023-2024 н. р. доступний за адресою:

<https://tinyurl.com/yckze4jd>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ:** <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ.

Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА.

Телефон довіри практичного психолога Марті Ірини
Вадимівни (061)228-15-84, (099)253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ

Запорізького національного університету: **Борисов Костянтин Борисович**

Електронна адреса: uv@znu.edu.ua Гаряча лінія: Тел. [\(061\) 228-75-50](tel:(061)228-75-50)

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ. Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

ЕЛЕКТРОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): <https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» з адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

Центр німецької мови, партнер Гете-інституту: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

Школа Конфуція (вивчення китайської мови): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ. Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

ЕЛЕКТРОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): <https://moodle.znu.edu.ua>
Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» з адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

Центр німецької мови, партнер Гете-інституту: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

Школа Конфуція (вивчення китайської мови): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>